

Forfatter: Heiberg, P. A.

Titel: Udrag fra Rigsdalers-Sedlens Hændelser

Citation: Heiberg, P. A.: "Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter", i Heiberg, P. A.: *Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter*, udg. af Otto Borchsenius ; Fr. Winkel Horn , 1884, s. 138. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergpa01val-shoot-idm140167181519952/facsimile.pdf> (tilgået 10. april 2024)

Anvendt udgave: Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter

Løster, intetlig kon de heller ikke føle til deres naturlige Folger, der alene ere for de ædlere Stobsninger, Menneskene**). Dyrne handle efter Naturens Træster, som aldrig tilskynde til at gjøre ondt, jor end disse Træster ere forbærrede, hvilket ikke findes Sted hos dem. Man tillægger vel Dyrne adstillinge Frejl, men de kan ikke kaldes enten Løster eller Forbrydelser, thi intet kan fortjene disse Navne, undtagen hvad man med fri Vilje og Forlæt gør, nært imod den Overbevisning, som man har, at det modsatte af vores Handling er godt. Adstillinge Dyr kan vel bringes til Kundskab om, at en eller anden Handling er ond; men Overbevisning kan de uformulige Dyr ikke inddrage, som dog er uomgængelig forneden for at kunne give en Handling Ravn af Dyb eller Læs. Trygt for Straf er det, som determinerer Dyrne, og de Mennesker, hvis Handlinger bestemmes heraf, kunne aldrig være dydige. Hvordan den fri Vilje har komme i Betragtning i Hensynen til at bestemme Handlingers Moralitet, er ikke min Sag her at tale om: det vilde kunst være at indville mig i en Strid med Filosofen, da jeg efter min Overbevisning ikke synes, at jeg

den danske, efter mine Konkrete meget ueligtigen, distillerer Etat for et umulige Dyr for en Hordendelse, hvori Dyrret uden Kvinde ikke havde forbundet sig passivt og ej aktive. At noget Dyr kan begaa en suðan Snub aktive, det tror jeg ikke, nogen Herobet i sin Historie anden Beg fortæller os sigt et Eventyr om en Gredebuk! Udg. Ann.

**) Jeg ved et Sted, hvor det hændte sig, at en Hund blev holdt for at være venetist. Hænde dette Tilfælde blevet undersøgt af en Mandig Page, vilde han tilkælt, ej med god Grund, have fratjændt det halftelte Dyr en Rettsighed, som det ikke fandt, men andre paa dets Page gavde Pachand paa Nej; ved den store Colenborg Teg har Menneskene udbrævet sig Generositet og Monopolium paa denne Sygdom Udg. Ann.

Sammenligner man den hønslige Lov o. s. v. De Poststeder, hvortil der hensæts, handle om Omgangsret imod Naturen. Columbi Teg, „enne Sygdom“, om hvis Dorundelse intet beskrevet vises, antages af mange at samme fra Amerika.

kunde fratjænde Dyrne denne Egenstab. Not, at det oven anførte viser, at Løster og Forbrydelser, samt de beraf fulgende Straffe, bidrægte ikke lidet til at gjøre Menneskernes Glædighed større end Dyrnes.

) Som det senere og bedste regner jeg her til Sindssyg-heder, som Dyrne ikke kendte til*). Men kunde man ikke sige, at disse burde regnes blandt andre Syg-heder. Men da de udgjøre et Hoved-Argument for min Sætning, saa har jeg gjentaget dem til sidst. Lad endog dem, der ville forfægte Dyrenes Ulykkelighed frem for Menneskernes, være i Stand til at fuldsætte alle mine forrige Argumenter, saa skal de dog nødes til at tilstaa mig Rigtsigheden af dette. At et Dyr kan føle Sorg ved en eller anden Ulykkelighed, vil jeg aldrig negte. Hvem har ikke set en Hund lage ved en hjør Herres Død eller Borgerfælle)? Har man ikke set Hestie eller andre Dyr væn-ternes og blive magre, blot fordi de havde mistet en hjør Op-possjere? Men aldrig skal man kunne overveje mig et Eksempel, at Sorg, Modgang eller andre Ulykker have tunnet styrke nogen uformulig Stobsning i Fortvivelse, drevet den til det yderste Stedt, som Fortvivelsen kan drive nogen til, til den uhydige Bestrafning, frivilligen at ende sine Dage. Denken kan aldrig forekomme nogen uformulig Stobsning saa ontfældig, at den højt skulde gribe derefter. Den ønsker Livet, vagter alle Smertier, for et Gode; og den besidder ikke de — her paa dette Sted umisundelsesværdige — Evner, at forestille sig en grueligere Stobsne i Fremtiden end den, hvori den besidder

*) Hænde en uafståblikt Mistanke om en begaart nedrig Handling kan drive et Menneske til, ej gælfigt at sænde paa. Det uformulige Dyr kan ikke blive uafståblikt ved deslige Betragtninger Udg. Ann.

**) Jeg ved vel Ettempler paa, at en Hund sørgeude en Gang saa meget over sit Hørelses Betingelse, at den ingen Høde vidte nede, og døde nogle Dage derefter; men dels er dette kanske et enkelt Ettempler, dels er jeg ikke overbevist om andet, end derom, at Hunden døde. Kærlagens Rigtsighed har man megen Grund til at falde i Tord. Udg. Ann.